

Llyfrddiaeth a
Chydnabyddiaethau

Ochr arall: Codwyd muriau tref Caernarfon ar yr un pryd â'r castell, er bod y cei carreg a welir yma yn dyddio o ddechrau'r bedwaredd ganrif ar ddeg, yn ôl pob tebyg, pan gafodd ei godi yn lle'r cei pren a ddinistriwyd ym 1294–95.

Uchod: Adeiladwyd capel y Santes Fair yng nghornel gogledd-orllewinol muriau'r dref yn y bedwaredd ganrif ar ddeg a gwnaed gwaith cadwraeth arno yn ddiweddar.

Llyfryddiaeth

Llyfryddiaeth Ddethol a Chofrestr o Ddeunydd nas Cyhoeddwyd

Cymru

Davies, John, *Hanes Cymru* (Allen Lane The Penguin Press, Llundain, Lloegr, 1990).

Davies, John, *A History of Wales* (Allen Lane The Penguin Press, Llundain, Lloegr, 1993).

ISBN 0 713 99098 8 (cyfieithiad o *Hanes Cymru* i'r Saesneg gan John Davies)

Davies, John, *The Making of Wales* (Alan Sutton, Stroud, Swydd Gaerloyw, Lloegr, mewn cydweithrediad â Cadw, 1999) ISBN 0 7509 217 6.

Cestyll a Muriau Trefi Edward I yng Ngwynedd

Coldstream, Nicola, 'Architects, Advisers and Design at Edward I's Castles in Wales', *Architectural History* **46**, 2003.

HBCM for England, *The Castles and Town Walls of Edward I in Gwynedd: UK Nomination as World Heritage Site* (Adran yr Amgylchedd 1985, heb ei gyhoeddi).

Hughes, Quentin, 'Medieval Firepower', *Fortress* **8**, Chwef 91.

Humphries, Peter, *On the Trail of Turner in North and South Wales* (Cadw, Caerdydd, Cymru) Argraffiad Diwygiedig 2001, ISBN 1 85760 127 0.

Mathieu, James R., 'New Methods on Old Castles: Generating New Ways of Seeing', *Medieval Archaeology* **43**, tud. 115–142, 1999.

Neaverson, E, *Medieval Castles in North Wales* (Lerpwl, Lloegr, 1947).

Taylor, A. J., 'Master James of St George', *English Historical Review* **65**, tud. 433–457, 1950.

Taylor, A. J., 'Master James of St George', *Studies in Castles and Castle-Building*, tud. 63–97 (Llundain, Lloegr, 1985).

Castell Biwmares

Cyngor Sir Ynys Môn, *Beaumaris Conservation Area* (Cyngor Sir Ynys Môn o AO Cynllun 1:2500, 1968).

Taylor, A. J., *Beaumaris Castle* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 2004, Pumed Argraffiad, ISBN 1 857601 208 0).

WHCSA, *Beaumaris Castle: Tirlyfr Eiddo, tudalen 3* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 1993–94 1/1250 Cynllun Rhif. 0618).

Castell a Muriau Tref Caernarfon

Avent, Richard, 'Uncovering Repairs at Caernarfon', *Etifeddiaeth y Cymry* **26**, Gaeaf 2003, tud. 11–13 (Caerdydd, Cymru, 2003).

Johns, C. N., *Caernarfon: extract from notes prepared for an exhibition* (1973, heb ei gyhoeddi).

Phillips, Alan, *Caernarvon Castle: Castell Caernarfon, Gwynedd* (Adran yr Amgylchedd ar gyfer Y Swyddfa Gymreig, Llundain, Lloegr, 1961 ISBN 0 11 670080 7).

- Puleston, Sir John, *Correspondence and Memoranda re transfer of Caernarfon Castle* (1906, heb ei gyhoeddi).
- Taylor, A. J., *Caernarfon Castle* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 2004 Chweched Argraffiad, ISBN 1 85760 209 9).
- WHCSA, *Caernarfon Castle and Town Walls: Tirlyfr Eiddo, tudalennau 19–23* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 1993 1/1250 Cynlluniau Rhif 6268 & 0914).
- Wood, John, *Plan of the Town of Caernarfon*, 1834.
- Wood, John, *Caernarfon Conservation Area Plan*, 1974.
- Avent, Richard, *The Conservation and Restoration of Caernarfon Castle* (Papur heb ei gyhoeddi, 2002).

Castell a Muriau Tref Conwy

- Edwards, Geoffrey, *Project Conwy: Report on Activities 1990–93* (Project Conwy, Conwy, Cymru, 1994).
- Gwynedd CC, *Conwy: An Action Plan for an Improved Environment* (Cyngor Sir Gwynedd, Caernarfon, Cymru, 1991).
- Senior, Michael, *Conwy: The Town's Story* (Carreg Gwalch, Llanrwst, Cymru, 1995, ISBN 0 86381 345 3).
- Taylor, A. J., *Conwy Castle* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 1998 Pedwerydd Argraffiad, ISBN 1 85760 028 2).
- WHCSA, *Conwy Castle and Town Walls: Tirlyfr Eiddo, tudalennau 41–47* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 1993–94, 1/1250 Cynllun Rhif 6214).
- Conwy Conservation Area* (O Gynllun AO 1:2500, heb ddyddiad).
- Conwy: A Strategy for the Future* (Ymgynghorwyr Defnydd Tir, Lichfield, Staffs, 1988).

Castell Harlech

- Beverley Smith, J. & Ll., *History of Merioneth Vol. 2 The Middle Ages* (Gwasg Prifysgol Cymru, Caerdydd, 2001, ISBN 0 7083 1709 X).
- Taylor, A. J., *Harlech Castle* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 2002 Pedwerydd Argraffiad, ISBN 1 85760 109 Z).
- WHCSA, *Harlech Castle: Tirlyfr Eiddo, tudalennau 82–83* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 1993 1/1250 Cynllun Rhif 6220).

Pwyllgor Treftadaeth y Byd UNESCO a Chyhoeddiadau ICOMOS ac ICCROM

- Fielden a Jokilehto, *Management Guidelines for World Cultural Heritage Sites* (ICCROM, Rhufain, Yr Eidal, 1998, ISBN 92-9077-150-X).
- Fielden a Jokilehto, *Format for the nomination of cultural and natural properties for inscription on the World Heritage List* (Canolfan Treftadaeth y Byd, Paris, Ffrainc, 1997).
- Fielden a Jokilehto, *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention* (Canolfan Treftadaeth y Byd, Paris, Ffrainc, WHC.99/2, Mawrth 1999).
- Fielden a Jokilehto, *Statement of Principles for the Balanced Development of Cultural Tourism* (ICOMOS-UK, Llundain, Lloegr, 1997).

Cyhoeddiadau Eraill Cadw

- Cadw, *Canllawiau ar gyfer Rheoli Traffig mewn Ardaloedd Hanesyddol* (Cadw, Caerdydd, Cymru, Chwefror 2003).
- Cadw & ICOMOS UK, *Cofrestr o Dirluniau, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru: Rhan 1 Parciau a Gerddi: Conwy, Gwynedd ac Ynys Môn* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 1998, ISBN 1 85670 007 X).
- Cadw, ICOMOS UK & CCW, *Cofrestr o Dirluniau, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru: Rhan 2 Tirluniau o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 2001, ISBN 1 85760 007 X).
- Llawlyfr Cadwraeth Cymru*, (Cadwraeth Cymru, Crucywel, Cymru, 1996, heb ei gyhoeddi).
- Hogg, J. Douglas, *The State of the Monuments: a Fourth Quinquennial Report on the Condition and Repair of Ancient Monuments in State Care in Wales 2002* (Cadw, Caerdydd, Cymru, 2002).

Cyhoeddiadau Eraill y Llywodraeth

- Polisi Cynllunio Cymru* (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Caerdydd, Cymru, 2002, ISBN 0 7504 2854 6).
- Cynlluniau Datblygu Unedol Cymru* (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Caerdydd, Cymru, 2001, ISBN 0 7504 2631 4).
- Cynlluniau Datblygu Unedol — Arweiniad i'r Gweithdrefnau* (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Caerdydd, Cymru, 2001, ISBN 0 7504 2630 6).
- Pobl, Lleoedd, Dyfodol — Cynllun Gofodol Cymru* (Cynulliad Cenedlaethol Cymru, Caerdydd, Cymru, 2003 ISBN 0 7504 914 6).
- Cylchlythyr 61/96 Y Swyddfa Gymreig.
- Cylchlythyr 1/98 Y Swyddfa Gymreig.

Cydnabyddiaethau

Goruchwyliwyd y Cynllun Rheoli gan Grŵp Llywio ag iddo'r aelodau canlynol:

Andrew Hood, Cadw (tan fis Mai 2004)

Jayne Rowlands (o fis Mehefin 2004)

Richard Avent, Cadw

David Jump, Cyngor Sir Ynys Môn

Glyn E. Jones, Cyngor Sir Ynys Môn

Dewi Parry, Cyngor Gwynedd

Aled Davies, Cyngor Gwynedd

David Rigby, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (am yn ail â David Birch)

Tim Manson, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (tan fis Mawrth 2004)

Janet Johnson, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Gwilym Jones, Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Richard Thomas, Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Susan Denyer, ICOMOS-UK

John Pavitt, Cydlynnydd, Safle Treftadaeth y Byd: Cestyll a Muriau Trefi Edward I yng Ngwynedd

Darparodd swyddogion canlynol Cadw wybodaeth a chymorth ychwanegol:

Lin Eidmans, Jo Elsworth, Douglas Hogg, Andrew Hood, Peter Humphries, Christine Kenyon, Mike Yates, Miriam Jones, Alison Lowry, Stacey Birkett, Lynne Roberts, Peter Gerring, Diane Williams, Jayne Rowlands, Mary Kelly, Neil Daniels, Mike Hopkins, Lisa Fiddes

Ymatebodd y sefydliadau canlynol i arolwg o sefydliadau â diddordeb yn Safle Treftadaeth y Byd:

Clwb Bowlio Biwmares, Cyngor Tref Biwmares, Cyngor Sir Ynys Môn, Cyngor Tref Frenhinol Caernarfon, Ymddiriedolaeth Harbwr Caernarfon, Partneriaeth Caernarfon, Heddlu Gogledd Cymru, Ymddiriedolaeth Forol Seiont II, Cwmni Tref Caernarfon, Cyngor Gwynedd, Cymdeithas Ddinesig Caernarfon a'r Cylch, Cyngor Diogelu Cymru Wledig, Cymdeithas Hanesyddol Aberconwy, Cymdeithas Trigolion Conwy, Cyngor Tref Conwy, Cymdeithas Ddinesig Dyffryn Conwy, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, Cyngor Tref Penmaenmawr, Cymdeithas Hanesyddol Llanfairfechan, Cyngor Cymuned Harlech, Harlech — Y Ffordd Ymlaen, Cyngor Archeoleg Prydain Cymru, Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru, Cymdeithas Frenhinol y Penseiri yng Nghymru, Cymdeithas Henebion, Bwrdd Croeso Cymru

Cyflwynodd yr unigolion a'r sefydliadau canlynol sylwadau ar gopi drafft o'r Cynllun Rheoli:

Arglwydd Raglaw Gwynedd, Gwasanaethau Cynllunio Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy, ICOMOS-UK, Cyngor Gwynedd, Cymdeithas Ddinesig Dyffryn Conwy, Ymddiriedolaeth Archeolegol Gwynedd, Cymdeithas Ddinesig Conwy, Cymdeithas Eryri, Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Cyngor Tref Frenhinol Caernarfon

Rhodddwyd cyngor a chymorth hefyd gan:

Cydlynwyr Safleoedd Treftadaeth y Byd yng ngweddill y Deyrnas Unedig

Cynhyrchwyd y ddogfen hon gan:

Awdur: John Pavitt
Mapiau a chynlluniau: CartoGraphics, Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Cynhyrchu: Diane Williams, Helen Turner, Ceri Staziker
Argraffwyd gan Hartley's Printing Company Ltd.

Cofnod Diwygiadau